

Odrodzenie Polski

I. Międzynarodowe uwarunkowania odzyskania przez Polskę niepodległości

1. Klęska Rosji

- a. upadek dynastii Romanowów
- b. brzeski traktat pokojowy - 3 III 1918 r.
- b. upadek dynastii Habsburgów i rozpad Austro-Węgier
- c. Klęska Cesarstwa niemieckiego i upadek dynastii Hohenzollernów

II. Odzyskanie niepodległości

1. Tworzenie się lokalnych ośrodków władzy

- a. Rada Regencyjna -Warszawa
- b. Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego - Cieszyn (RNKC)
- c. Polska Komisja Likwidacyjna - Kraków (PKL)
- d. Naczelna Rada Ludowa - Poznań (NRL)
- e. Tymczasowy Komitet Rządzący - Lwów

2. Powstanie Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – 7 XI 1918 r.

- a. lewicowy skład rządu
- b. premierem Ignacy Daszyński (PPS)
- c. program reform:
 - prawa wyborcze dla kobiet
 - bezpłatne szkolnictwo
 - nacjonalizacja kopalń oraz banków
 - parcelacja wielkiej własności ziemskiej

3. Józef Piłsudski

- a. powrót z więzienia w Magdeburgu – 10 XI 1918 r.
- b. przekazanie Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną władzy wojskowej – 11 XI 1918r.

Walka o granicę polsko-niemiecką i polsko-czeską

I. Powstanie wielkopolskie

1. Sytuacja w zaborze pruskim

- a. o przynależności ziem polskich wcześniej podporządkowanym Niemcom miała zdecydować konferencja pokojowa w Paryżu

b. koncepcje walki o niezależność

- program walki zbrojnej (Polska Organizacja Wojskowa, harcerze, Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”)
- działalność dyplomatyczna – narodowa demokracja – uznanie Komitetu Narodowego Polskiego (KNP) za reprezentację narodu polskiego

c. działalność polityczna środowisk polskich

- powstanie Naczelnej Rady Ludowej (NRL)
- zwołanie Polskiego Sejmu Dzielnicowego
- utworzenie Straży Ludowej

2. Wybuch powstania w Wielkopolsce

- a. przyjazd do Poznania Ignacego Paderewskiego – przedstawiciel KNP
- b. prowokacyjne zachowania Niemców
- c. wybuch walk – 27 grudnia 1918 r. – objęcie dowództwa przez kpt. Stanisława Taczaka
- d. organizacja regularnej Armii Wielkopolskiej – gen. Józef Dowbor-Muśnicki
- e. pomoc dyplomatyczna Francji – marszałek Ferdynand Foch
- f. 16 II 1919 r. – rozejm w Trewirze obejmuje również Wielkopolskę

II. Sprawa polska na konferencji paryskiej

1. Delegacja polska na konferencji paryskiej:

- a. Roman Dmowski
- b. Ignacy Paderewski

2. Stosunek państw ententy do odradzającego się państwa polskiego

- a. poparcie Francji – Georges Clemenceau
- b. sceptycyzm Wielkiej Brytanii – David Lloyd George

3. Postanowienia traktatu wersalskiego (28 VI 1919 r.)

- a. uznanie niepodległej Polski
- b. przyznanie Polsce Pomorza Gdańskiego, Wielkopolski oraz części Kujaw z Bydgoszczą
- c. utworzenie Wolnego Miasta Gdańska
- d. plebiscyty na Śląsku, Warmii i Mazurach oraz Powiślu
- e. zobowiązanie Polski do podpisania tzw. małego traktatu wersalskiego (gwarancje dla mniejszości narodowych w Polsce)

III. Powstania śląskie

1. Pierwsze powstanie śląskie – sierpień 1919 r.

- a. polskie odrodzenie narodowe na Śląsku
- b. decyzja ententy o przeprowadzeniu plebiscytu
- c. wybuch strajku, który w sierpniu 1919 r. przerodził się w pierwsze powstanie śląskie
- d. wynik
 - militarna klęka powstańców
 - wycofanie wojsk niemieckich ze Śląska
 - przybycie na Śląsk komisji międzynarodowej, która miała nadzorować przebieg plebiscytu

2. Drugie powstanie śląskie – VIII 1920 r.

- a. powodem napięcia między ludnością polską a niemiecką – wybuch 19 VIII 1920 r.
- b. wynik
 - klęska militarna powstańców
 - rozwiązanie policji niemieckiej
 - powołanie Policji Plebiscytowej z udziałem Polaków

3. plebiscyt – 20 marca 1921 r.

- a. zwycięstwo Niemców
- b. przyznanie Polsce tylko części powiatów pszczyńskiego i rybnickiego

4. Trzecie powstanie śląskie – V 1921 r.

- a. strajk generalny (2/3 maja 1921 r.) – Wojciech Korfanty
- b. przerodzenie się strajku generalnego w trzecie powstanie śląskie
- c. bitwa o Górę Świętej Anny
- d. ponowny podział Śląska
 - Polska otrzymuje 29% obszaru plebiscytowego
 - Polska otrzymuje uprzemysłowioną część Śląska

IV Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu

- 1. Niekorzystny termin plebiscytu – 11 lipca 1920 r.
- 2. Całkowita porażka Polski – za przynależnością do Polski głosowało tylko 3,3% mieszkańców

IV. Konflikt o Śląsk Cieszyński

- 1. Działalność Naczelnej Rady Ludowej Śląska Cieszyńskiego – podział Śląska Cieszyńskiego
- 2. Ofensywa czeska podczas walk polsko-ukraińskich
- 3. Niekorzystny dla Polski podział Śląska Cieszyńskiego przez Radę Ambasadorów.

Walka o granicę wschodnią Polski

I. Koncepcje odbudowy terytorialnej Polski

1. Koncepcja inkorporacyjna

a. koncepcja Romana Dmowskiego

b. założenia:

- wcielenie do Polski ziem z przeważającą liczbą ludności polskiej
- polonizacja mniejszości narodowych

2. Koncepcja federacyjna

a. koncepcja Józefa Piłsudskiego

b. założenia:

- odtworzenie państwa wielonarodowościowego w granicach z czasów Jagiellonów
- utworzenie powiązanych sojuszami z Polską niepodległych państw (Litwy, Białorusi i Ukrainy)

II. Konflikt polsko-ukraiński

1. Powstanie Ukraińskiej Republiki Ludowej (URL)

2. Podpisanie traktatu brzeskiego – 9 II 1918 r.

a. traktat pokojowy między państwami centralnymi a Ukraińską Republiką Ludową

b. URL zrzekła się roszczeń do Galicji Wschodniej

3. Wycofanie się wojsk austro-węgierskich z Galicji Wschodniej

a. przejście kontroli nad Galicją Wschodnią przez Ukraińców

b. proklamowanie Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (ZURL)

4. Wybuch walk polsko-ukraińskich

a. wali o Lwów – „Orlęta lwowskie”

b. wprowadzenie do walki Błękitnej Armii gen. Józefa Hallera

III. Wojna polsko-bolszewicka.

1. Opuszczenie terenów wschodnich przez armię niemiecką

a. na tereny opuszczone od wschodu wkracza Armia Czerwona a od zachodu wojska polskie

b. pierwszy kontakt bojowy – starcie pod Berezą Kartuską na Polesiu – luty 1919 r.

2. Strategia Józefa Piłsudskiego

a. decyzja o powstrzymaniu ofensywy polskiej – by ułatwić pokonanie gen. Antona Denikina

b. sojusz Polski z Ukraińską Republiką Ludową (Symon Petlura)

– URL zrzekła się na rzecz Polski z Galicji Wschodniej i Wołynia

– Polska zapewniła pomoc URL w walce z Armią Czerwoną o tereny naddnieprzańskie

4. Ofensywa kijowska wojsk polsko-ukraińskich – wkroczenie do Kijowa (maj 1919 r.)

5. Ofensywa Armii Czerwonej

a. działania wojsk radzieckich:

– Armii Konnej Siemiona Budionnego

– armii Michaiła Tuchaczewskiego

b. odwrót wojsk polskich

c. mediacje państw ententy – koncepcja linii Curzona jako linii demarkacyjnej

d. mobilizacja Polski

– utworzenie Rady Obrony Państwa

– utworzenie Rządu Obrony Narodowej z Wincentym Witosem jako premierem

e. przygotowania komunistów do przejęcia władzy w Polsce – utworzenie w Białymstoku Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (Feliks Dzierżyński i Julian Marchlewski)

6. Bitwa warszawska – 13-15 VIII 1920 r.

a. działania zaczepne wojsk gen. Michaiła Tuchaczewskiego

b. działania obronne wojsk polskich na odcinku północnym frontu

c. walki o Radzymin

d. kontrofensywa wojsk polskich znad Wieprza

7. Zakończenie działań wojennych

a. rozbitcie Armii Konnej Budionnego pod Komorowem

b. zwycięstwo wojsk polskich nad armią Michaiła Tuchaczewskiego nad Niemnem

III. Pokój ryski – 18 III 1921 r.

1. Granica ryska – na linii: Dźwina-Zbrucz-Dniestr

2. Zrzeczenie się odszkodowań

3. Zobowiązanie Rosji do zwrotu mienia zagrabionego w czasach carskich

4. Polska wycofała się z poparcia dla Ukraińskiej Republiki Ludowej

IV. Wileńszczyzna

1. Sytuacja etniczna w Wilnie – dominacja Polaków i Żydów

2. W lipcu 1920 r. bolszewicy przekazali opanowane przez siebie Wilno Litwie

3. Pozorowany bunt gen. Lucjana Żeligowskiego

a. opanowanie Wilna przez dywizję litewsko-białoruską